

Kultura odcinająca się od dzikiego życia w otaczającej nas przyrodzie, a także odcinająca się od dzikiego życia, które jest w nas samych, skazana jest różne niszczące zjawiska, prowadzące prawdopodobnie aż do jej zniszczenia

~ GARY SNYDER

Korytarze ekologiczne

PPKP 2023/2024 SSAKI POLSKI

FOT. K.CZUBACHOWSKA

FOT. K.CZUBACHOWSKA

Korytarze ekologiczne to struktury krajobrazowe różnego typu (lądowe i wodne), o różnych kształtach i wielkości identyfikowane, tworzone lub odtwarzane w celu utrzymania łączności ekologicznej, umożliwiając utrzymanie migracji (lokalnej, sezonowej), dyspersji oraz wymiany genetycznej wśród gatunków między obszarami węzłowymi (Bennett, 1998; Bouwma i in., 2002; Perzanowska i in., 2005; Bennett i in., 2006).

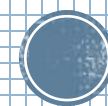
Zapewnienie łączności pomiędzy izolowanymi płatami środowiskowymi może znacząco pozytywnie wpłynąć na populacje gatunków je zamieszkujących poprzez:

- Umożliwienie dyspersji, czyli dostępu poszczególnym gatunkom do większej powierzchni obszarów siedliskowych. Młode osobniki wielu gatunków po osiągnięciu dojrzałości płciowej podejmują wędrówki w poszukiwaniu miejsca do osiedlenia,
- Ułatwienie sezonowej migracji i wędrówki związanej z cyklem życiowym gatunku,
- Pozwolenie na swobodną wymianę genetyczną pomiędzy różnymi populacjami tego samego gatunku (zamieszkujące inne obszary),
- Zapewnienie nienaruszalności procesów fizycznych w środowisku, które są niezbędne dla zapewnienia warunków siedliskowych dla wybranych gatunków (takie jak okresowe zalewy lasów łęgowych, czy zasilanie torfowisk niskich),
- Pozostawienie szansy dla poszczególnych gatunków do ucieczki z terenów ich dotychczasowego siedliska, które uległo degradacji, poddane jest presji lub jest czasowo niesprzyjające (reakcja na presję). Ten aspekt przywoływany jest często w kontekście zmian klimatycznych i umożliwieniu gatunkom na elastyczną reakcję w razie wystąpienia potencjalnych efektów,
- Umożliwienie rekolonizacji obszarów opuszczonych przez gatunek tam żyjący (Bennett i in., 2006).

<https://ekorytarz.wordpress.com/2012/12/17/korytarze-ekologiczne-cz-1/>

Dajemy szansę zwierzętom - przejście dolne dla zwierząt na autostradzie A1

Wymienia się także kilka wad, zagrożeń, jakie może przynieść odtwarzanie i zachowywanie łączności ekologicznej między siedliskami:

- Mogą ułatwiać rozprzestrzenianie się chorób, epidemii, gatunków obcych i innych niepożądanych gatunków w obrębie krajobrazu,
- Mogą wywołać przepływ genów tam, gdzie z naturalnych powodów go zabrakło, przyczyniać się do zaniku cech wyróżniających populację, zniwelowania efektów lokalnych adaptacji,
- Mogą zwiększyć śmiertelność gatunków w wyniku drapieżnictwa lub kłusownictwa,
- Mogą przyspieszać rozprzestrzenianie się katastrof środowiskowych (np. lasów) (Perzanowska i in., 2005).

Korytarze ekologiczne zapewnić mogą niezbędne warunki dla organizmów oraz bezpośrednio i pośrednio przyczynić się do poprawy warunków funkcjonowania ekosystemów i populacji chronionych w obszarach węzłowych, ale niezbędne jest spełnienie poniższych wymagań:

- muszą być zapewnione odpowiednie parametry korytarza, takie jak szerokość i przede wszystkim wystarczający obszar by zapewnić bezpieczne schronienie w czasie przemieszczania dla wielu gatunków,
- odległości pomiędzy obszarami węzłowymi (długość korytarzy) powinny być możliwe do sforsowania przez migrujące zwierzęta oraz umożliwiające wymianę genetyczną dla niemigrujących organizmów,
- korytarze nie powinny zawierać żadnych naturalnych lub antropogenicznych barier uniemożliwiających migrację organizmów lub wymiany genetycznej (Sepp i in., 2002).

<https://ekorytarz.wordpress.com/2012/12/17/korytarze-ekologiczne-cz-1/>

W Polsce budowa odpowiedniej liczby, właściwie zlokalizowanych i zaprojektowanych przejść dla zwierząt będzie decydująca dla utrzymania i rozwoju populacji dużych ssaków o najwyższych wymaganiach siedliskowych, takich jak wilk, ryś, niedźwiedź, żubr i łoś. W przypadku większości wymienionych gatunków przejścia decydować będą także o rozwoju ich populacji w skali kontynentalnej, ponieważ istniejące i budowane w naszym kraju drogi kolidują z najlepiej zachowanymi w Europie siedliskami oraz przecinają europejskie korytarze dyspersji ww. gatunków.

<https://korytarze.pl/przejscia-dla-zwierzat/znaczenie-przyrodnicze-i-funkcje-ekologiczne-przejsc-dla-zwierzat>

FOT. SŁAWOMIR SEROKA

Wyróżnia się trzy podstawowe rodzaje korytarzy ze względu na strukturę krajobrazową (Rys. poniżej):

• **krajobrazowe** (mozaikowe, na Rys. poniżej oznaczono jako A) przebiegające przez umiarkowanie przyjazne matryce (tła) krajobrazowe, umożliwiające osobnikom na przetrwanie podczas wędrówki, zapewniające w ten sposób łączność ekologiczną pomiędzy obszarami węzłowymi (np. obszary rolnicze ekstensywne, nieużytki z dużą liczbą zadrzewień i zakrzewień, torfowiska, mozaika ogrodów i parków w miastach).

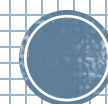
• **nieciągłe** (przystanki pośrednie, stepping stones, siedliska pomostowe, B na Rys. poniżej) występujące w formie wysp środowiskowych (archipelagu), stopni przystankowych (np. małych kompleksów leśnych) rozmieszczonych pomiędzy obszarami węzłowymi w otoczeniu niesprzyjającego tła (np. intensywnie użytkowane obszary rolnicze) dając możliwość schronienia, pożywienia i odpoczynku podczas przemieszczania się osobników pomiędzy obszarami węzłowymi (np. małe kompleksy leśne w krajobrazie pól uprawnych, seria stawów czy mokradeł).

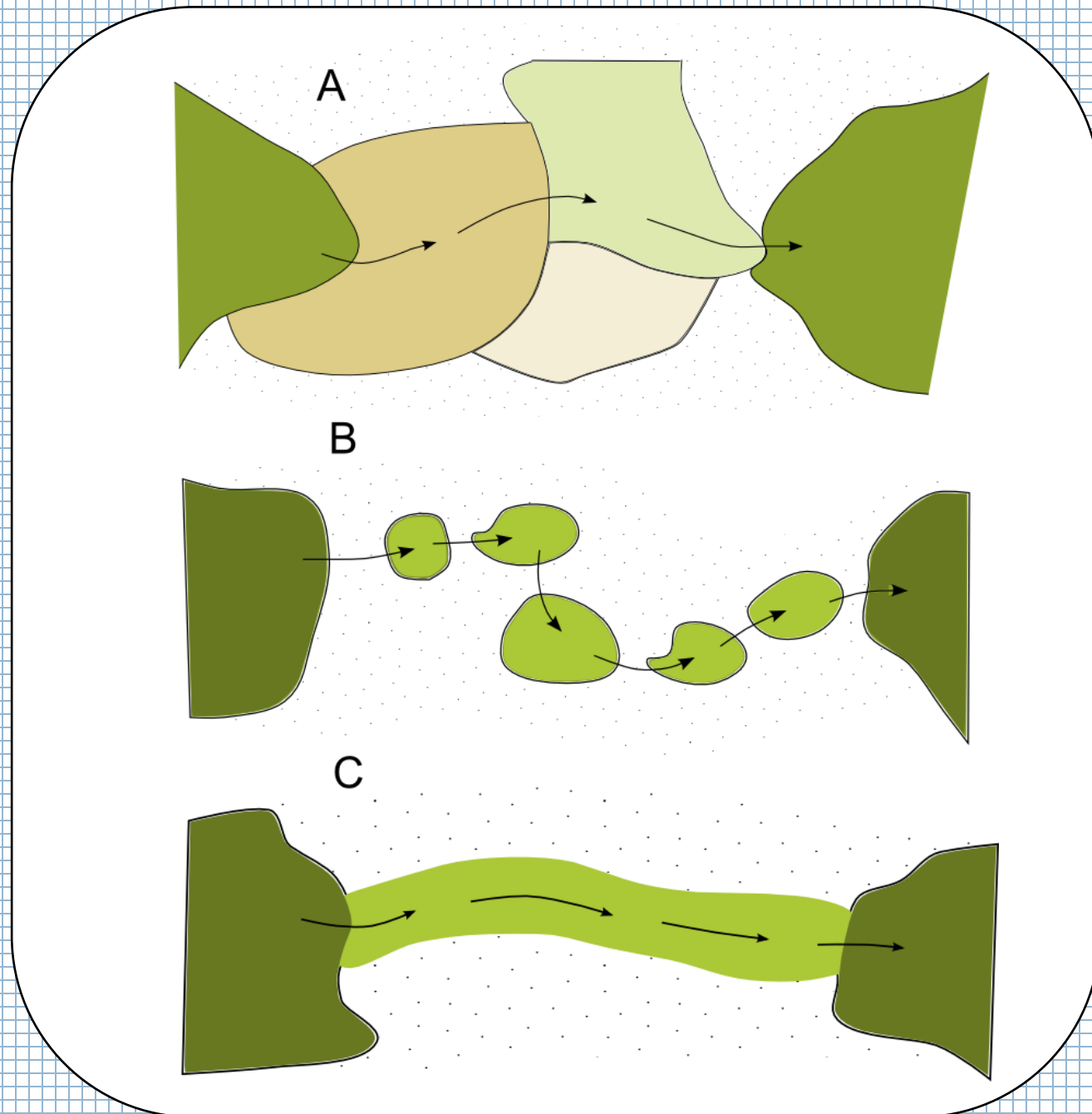
• **liniowe** (C na Rys. poniżej) jako forma ciągła, linearna elementów krajobrazu, stanowiący siedlisko lub zespół siedlisk łączących obszary węzłowe (np. żywopłoty, pas leśny, dolina rzeczna, pobocza dróg, pasma górskie) (Bennett, 1998; Bennett i in., 2006; Walasz, 2009; Worboys i in., 2010).

<https://ekorytarz.wordpress.com/2012/12/17/korytarze-ekologiczne-cz-1/>

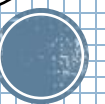

FOT. K.CZUBACHOWSKA

*Podstawowe rodzaje
korytarzy ekologicznych
A – krajobrazowy;
B – nieciągły;
C – liniowy (Bennett,
1998).*

Najczęściej spotyka się pięć następujących typów połączeń występujących w krajobrazie:

- połączenia krajobrazowe – jest to szeroki zakres siedlisk zapewniających główne połączenia w skali regionalnej bądź większej,
- roślinność nadrzeczna – będąca z jednej strony schronieniem i siedliskiem dla wielu gatunków, jest także naturalnym korytarzem dla gatunków o dużym zasięgu występowania,
- żywopłoty, miedze, roślinność śródpolna i inne struktury w krajobrazie rolniczym – występowanie takich obiektów łagodzi niesprzyjające warunki podczas przemieszczania się niektórych gatunków między siedliskami, podczas gdy dla innych będzie to naturalne środowisko życia,
- roślinność przydrożna – choć drogi (szczególnie te o dużym natężeniu ruchu) stanowią barierę, to w niektórych przypadkach są wykorzystywane jako korytarze ekologiczne,
- połączenia leśne – w postaci podłużnych struktur leśnych lub zadrzewień. Dla większości gatunków są to najbardziej odpowiednie połączenia (Bennett, 1998; Perzanowska i in., 2005).

<https://ekorytarz.wordpress.com/2012/12/17/korytarze-ekologiczne-cz-1/>

FOT. SŁAWOMIR SEROKA

Korytarze przebiegają jednak często pomiędzy różnego rodzaju płatami środowiskowymi, dlatego wybór rangi korytarza uzależniony jest od wielu dodatkowych elementów:

- szerokość i długość korytarza,
- ekologiczna wartość korytarza,
- stan antropogenicznych przeobrażeń korytarza,
- charakter tła otaczający korytarz (jaki jest wpływ prowadzonej tam działalności),
- stopień fragmentacji korytarza,
- odległość między wyspami krajobrazowymi, z którego składa się korytarz,
- liczba i intensywność barier dla migracji organizmów występujących w przebiegu korytarza (Kistowski i in., 2009).

<https://ekorytarz.wordpress.com/2012/12/17/korytarze-ekologiczne-cz-1/>

FOT. SŁAWOMIR SEROKA

Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowana została przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego.

Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce

wyszukaj miejsce: Wpisz adres lub nazwę miejscowości

- Mapa korytarzy ekologicznych 2012
- Mapa korytarzy ekologicznych 2005

Zagrożenia dla korytarzy

- Kolizje - istniejące drogi szybkiego ruchu
- Kolizje - projektowane drogi szybkiego ruchu
- Obszary zabudowane
- Obszary bezleśne

Ochrona korytarzy

- Mosty krajobrazowe
- Przejścia górne
- Przejścia dolne
- Ochrona plażów

Granice, działki ewidencyjne

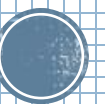
Obszary chronione

- Rezerваты
- Parki Narodowe
- Parki Krajobrazowe
- Obszary Chronionego Krajobrazu

Zwiń menu

Mapa topograficzna (ESRI) | Ortofotomapa (ESRI) | Mapa topograficzna (Geoportal) | Mapa poglądowa (OpenStreetMap) | Ortofotomapa (Geoportal)

<https://mapa.korytarze.pl/>

Bibliografia:

Bennett Andrew F. 1998. Linkages in the Landscape. The Role of Corridors and Connectivity in Wildlife Conservation. Gland, Switzerland and Cambridge, UK : IUCN.

Bennett G. i Mulongoy K. J. 2006. Review of Experience with Ecological Networks, Corridors and Buffer Zones. Montreal : Secretariat of the Convention on Biological Diversity.

Bouwma I. M., Jongman Rob i Butovsky R. O. 2002. The Indicative Map of Pan-European Ecological Network – technical background document. Tilburg : ECNC.

Kistowski M i Pchałek M. 2009. Natura 2000 – w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych. Warszawa : Ministerstwo Środowiska.

Perzanowska J. i in., 2005. Korytarze ekologiczne w Małopolsce. Kraków : Instytut Nauk o Środowisku UJ, Instytut Ochrony Przyrody PAN.

Sepp K. i Kaasik A. 2002. Development of National Ecological Networks in the Baltic Countries in the framework of the Pan-European Ecological Network. Warszawa : IUCN.

Walasz K. 2009. Koncepcja korytarzy ekologicznych na terenach zurbanizowanych. Białowieża : Zakład Badania Ssaków PAN.

Worboys G., Francis W. i Lockwood M. 2010. Connectivity Conservation Management – A Global Guide. London : Earthscan.

<https://ekorytarz.wordpress.com/2012/12/17/korytarze-ekologiczne-cz-1/>

